

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0526U000107

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 25-04-2026

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сосницький Юрій Олександрович

2. Yurii O. Sosnytskyi

Кваліфікація: к. мист., доц., 17.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор наук

Аспірантура/Докторантура: ні

Шифр наукової спеціальності: 26.00.01

Назва наукової спеціальності: Теорія та історія культури

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 24-03-2026

Спеціальність за освітою: Містобудування

Місце роботи здобувача: Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Код за ЄДРПОУ: 02071151

Місцезнаходження: вул. Чорноглазівська, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 26.460.01

Повне найменування юридичної особи: Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України

Код за ЄДРПОУ: 26167849

Місцезнаходження: вул. Євгена Коновальця, Київ, 01133, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія мистецтв України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Код за ЄДРПОУ: 02071151

Місцезнаходження: вул. Черноглазівська, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 13.11.22, 13.11.25, 18.11, 18.01.39

Тема дисертації:

1. Генеза та еволюція українського соціального плаката: візуальні трансформації та культурне значення.
2. Genesis and Evolution of the Ukrainian Social Poster: Visual Transformations and Cultural Significance.

Реферат:

1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ Актуальність теми дослідження. У XX–XXI століттях, в умовах стрімких соціокультурних трансформацій, глобалізаційних викликів і політичних катаклізмів, візуальні комунікативні практики набули безпрецедентного значення як інструменти формування колективної свідомості, громадянської ідентичності та соціальної мобілізації. В такому контексті соціальний плакат, як складне синтетичне явище, що поєднує риси графічного мистецтва, політичного послання, семіотичної структури та психологічного впливу, перетворюється на особливий візуальний феномен, здатний оперативно реагувати на суспільні зрушення та мобілізувати емоційну й когнітивну сферу глядача. Саме тому потреба в комплексному, міждисциплінарному осмисленні українського соціального плаката як носія культурної пам'яті, віддзеркалення соціального тиску й одночасно засобу його подолання, є надзвичайно актуальною в сучасному мистецтвознавчому дискурсі. З огляду на те, що український соціальний плакат

упродовж свого історичного розвитку виступав не лише засобом художнього висловлення, а й інструментом політичної агітації, соціального протесту, національного самоствердження та культурного спротиву, його ґрунтовне дослідження дозволяє реконструювати візуальний наратив доби, зафіксований у знаковосимволічних структурах. Особливої актуальності набуває аналіз соціального плаката в контексті повномасштабного російського вторгнення в Україну 2022 року, коли художній плакат знову постає не лише як форма мистецтва, а як форма спротиву, каталізатор єдності та засіб міжнародної візуальної комунікації. Незважаючи на очевидну соціокультурну значущість українського плаката, в академічному мистецтвознавстві він досі лишається об'єктом фрагментарного аналізу. Попри наявність окремих досліджень, присвячених історичним аспектам або технічним характеристикам плакатного мистецтва, відсутнє цілісне вивчення його візуальної мови, типографічної організації, семіотичних кодів та когнітивних стратегій впливу на масову свідомість. Залишається малодослідженою специфіка взаємодії вербальних і візуальних компонентів у структурі соціального плаката як інструмента візуального переконання, здатного трансформувати не лише сприйняття реальності, а й реальність як таку. Особливу потребу в дослідженні українського соціального плаката обумовлює й те, що він, будучи частиною масової культури, поєднує у собі естетичні, ідеологічні та комунікативні функції, водночас виступаючи ареною для художніх експериментів і простором візуального вираження національної ідентичності. Вивчення типології соціальних плакатів, особливостей їх кольорового та шрифтового оформлення, стилістичних домінант різних історичних періодів, метафоричних структур і семіотичних механізмів не лише сприяє глибшому розумінню культурного ландшафту України, але й дозволяє виявити трансформації в системі візуальних кодів у відповідь на соціальні потрясіння, війни, революції та глобальні виклики. 2 Таким чином, актуальність теми дисертаційного дослідження зумовлена потребою комплексного, міждисциплінарного аналізу українського соціального плаката як унікального візуально-комунікативного феномена, який, з одного боку, акумулює в собі культурні архетипи та художні традиції, а з іншого — актуалізує новітні візуальні практики, адаптовані до цифрової епохи, що вимагають нового наукового осмислення. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано в межах реалізації науково-технічної роботи Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова «Візуально-інформаційне середовище сучасного міста» (державний реєстраційний номер 0123U101318). У межах зазначеної теми дослідження спрямовано на вивчення візуальної комунікації як інтегративного феномена, що відображає соціальні процеси, формує суспільну думку та транслює культурні цінності. Наукова праця передбачає аналіз візуальних форм мистецтва як носіїв соціального та культурного змісту в умовах воєнного конфлікту, інформаційної мобілізації та цифрових трансформацій. Дисертація відповідає стратегічним завданням гуманітарної експертизи сучасного візуального середовища і спрямована на осмислення культурного резонансу соціального плаката в українському суспільстві. Метою дослідження є теоретичне обґрунтування та комплексне концептуальне осмислення українського соціального плаката як міждисциплінарного феномену візуальної культури та суспільної комунікації, а також виявлення закономірностей його історичної еволюції, смислотворчих механізмів і трансформацій у соціокультурному та технологічному середовищі ХХ–ХХІ століть.

2. The dissertation presents the results of a comprehensive interdisciplinary study of the Ukrainian social poster as a complex and historically dynamic phenomenon of visual culture. The research conceptualizes the poster not merely as a graphic genre but as a cultural mechanism of visual communication that integrates artistic, semiotic, communicative, cognitive, and psychological dimensions. The study traces the transformation of the Ukrainian social poster throughout the 20th and early 21st centuries, demonstrating how it responded to political changes, social crises, technological shifts, and the processes of national self-identification. Particular attention is devoted to the analysis of the visual and typographic language of the social poster, including compositional structures, color systems, metaphorical imagery, symbolic coding, and emotional strategies. The interaction between verbal and visual components is examined as a key factor in persuasive communication, where textual elements function not as supplementary but as structurally integrated components of meaning formation. The dissertation emphasizes the role of typographic metaphor, visual reduction, and associative symbolism in achieving cognitive

efficiency and emotional impact. 33 A central theoretical contribution of the work is the development of a structural-factor model of the Ukrainian social poster, which synthesizes visual, technological, psychological, semantic, and communicative parameters. This model provides a systemic framework for understanding the poster as a visual message and identifies the conditions that ensure its semantic density, emotional resonance, mnemonic effect, and cultural relevance. The model also explains the mechanisms of interaction between form, content, and context in socially oriented visual communication. The dissertation introduces new theoretical constructs, including typologies of visual-emotional influence, principles of effective visual communication (minimalism, contrast, structural clarity, symbolic compression), and a classification of typographic expressiveness in social posters. It proposes an expanded periodization of the Ukrainian social poster, taking into account historical, ideological, and technological factors, and outlines its thematic orientations, from ecological and human rights issues to wartime communication and national memory. The research demonstrates the poster's role in shaping collective identity, constructing cultural narratives, and functioning as a medium of cultural memory and social mobilization. Special consideration is given to contemporary transformations of the social poster in the digital era. The study analyzes the convergence of traditional poster design with motion graphics, multimedia formats, and online dissemination, revealing the emergence of dynamic visual communication models. These transformations are interpreted as part of a broader shift toward hybrid media environments, where the poster evolves into an element of an expanded visual-information ecosystem. Overall, the dissertation proves that the Ukrainian social poster operates not only as a form of graphic art but also as an instrument of cognitive influence, public dialogue, cultural mediation, and value-oriented communication. Its visual structures are shown to be capable of mobilizing attention, encoding complex ideas in condensed symbolic forms, and articulating deep-seated social meanings. The study positions the social poster as a significant factor in the formation of modern Ukrainian visual culture and as an active participant in socio-cultural transformation. Keywords: Ukrainian social poster, visual communication, visual culture, structural-factor model, typography, graphic design, metaphor, composition, semiotics, cognitive and emotional strategies, dynamic visual communications, multimedia design, media space, cultural identity.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Сосницький Ю. Генеза та еволюція українського соціального плаката: візуальні трансформації та культурне значення : монографія. Харків, ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2025. 577 с. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18513036>
- Sosnytskyi Y. Transformation of the Ukrainian social poster in the era of digital technologies. Innovations in science: current research and advanced technologies. Baltija Publishing, 2025. Part 1. Chapter "History of Art". P.396–423. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-531-0-15>
- Сосницький Ю. Значення дизайну в архітектурному середовищі та соціокультурному житті суспільства. Містобудування та територіальне планування. Київ, 2021. Вип.78. С.468–477. DOI: <https://doi.org/10.32347/2076815x.2021.78.468-477>
- Сосницький Ю. Розвиток українського соціального плаката та його функції. Народознавчі зошити. Львів, 2022. №4 (166). С.944–948. DOI: <https://doi.org/10.15407/nz2022.04.944>

- Сосницький Ю. Візуальні стратегії соціального плаката на захист дикої природи. *Fine Art and Culture Studies*. Луцьк, 2024. №5. С.209–216. DOI: <https://doi.org/10.32782/facs-2024-5-27>
- Сосницький Ю. Метафори та символи в художньому образі соціального плаката: комунікація та вплив. *Fine Art and Culture Studies*. Луцьк, 2024. №1. С.142–150. DOI: <https://doi.org/10.32782/facs-2024-1-18>
- Сосницький Ю. Принципи виразності в сучасних українських соціальних плакатах: візуальна мова часу змін. *Вісник Харківської державної академії культури*. Харків, 2024. Вип.66. С.42–58. DOI: <https://doi.org/10.31516/24105333.066.04>
- Сосницький Ю. Екоsvідомість через плакат: сучасні українські тенденції. *Культура України*. Харків, 2024. Вип.68. С.27–34. DOI: <https://doi.org/10.31516/2410-5325.086.04>
- Сосницький Ю. Використання кольору, форми та композиції для створення ефективного художнього образу в соціальному плакаті. *Український мистецтвознавчий дискурс*. Київ, <https://doi.org/10.32782/uad.2024.1.25>
- Сосницький Ю. До питання історії розвитку художнього образу соціального плаката в Україні: періодизація, ключові етапи та методологічні основи. *Питання культурології*. Київ, 2024. Вип.44. С.29–42. DOI: <https://doi.org/10.31866/24101311.44.2024.318696>
- Сосницький Ю. Семіотичний аналіз візуальних образів сучасного соціального українського плаката. *Українські культурологічні студії*. Київ, 2024. №2 (15). С.35–44. DOI: [https://doi.org/10.17721/UCS.2024.2\(15\).08](https://doi.org/10.17721/UCS.2024.2(15).08)
- Сосницький Ю. Український плакат як інструмент культурної ідентифікації. *Актуальні питання гуманітарних наук. Серія: Мистецтвознавство*. Дрогобич, 2024. Вип.81 (2). С.129–137. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/81-2-17>
- Сосницький Ю. Технологічна еволюція соціального плаката: моушн-дизайн, AR, VR. *Народознавчі зошити*. Львів, 2025. №1 (181). С.179–185. DOI: <https://doi.org/10.15407/nz2025.01.179>
- Сосницький Ю. Синестезія в соціальному плакаті: когнітивні механізми впливу. *Культурологічний альманах*. Київ, 2025. №1. С.397–403. DOI: <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2025.1.46>
- Сосницький Ю. Трансформації соціального плаката в умовах цифрової епохи. *Культурологічна думка / The Culturology Ideas*. Київ, 2025. Вип.27 (1). С.17–29 DOI: <https://doi.org/10.37627/2311-9489-27-2025-1>
- Сосницький Ю. Типографіка як інструмент соціальної комунікації в українському плакатному мистецтві. *Fine Art and Culture Studies*. Луцьк, 2025. №1. С.422–429. DOI: <https://doi.org/10.32782/facs-2025-1-59>
- Kobzei N., Andrushchenko T., Vashchenko K., Sosnytskyi Y., Parkhomenko I. Studying the interaction of art with sociocultural and political processes. *Multidisciplinary Reviews*. 2024. Vol.7, №10. Art.2024242. DOI: <https://doi.org/10.31893/multirev.2024242> (Scopus)
- Sosnytskyi Y., Pidubna O., Snigovska O., Donets I., Hlazunova I. The role of art and humanities in shaping cultural approach. *Multidisciplinary Reviews*. 2024. Vol.7. Special Issue. Art.2024spe049. DOI: <https://doi.org/10.31893/multirev.2024spe049> (Scopus)
- Sosnytskyi Y. O., Sikorskyi P. I., Bezborodykh S. M., Morozova M. M., Moroz V. P. Application of the Delphi technique to determine the technological competencies of a faculty member. *European Journal of Educational Research*. 2021. Vol.10, №4. P.2089–2102. DOI: <https://doi.org/10.12973/eu-jer.10.4.2089> (Scopus)
- Sosnytskyi Y. Urban environmental design strategies during the COVID-19 pandemic. *Series: Engineering Science and Architecture*. 2021. Vol.6, №166. P.71–75. DOI: <https://doi.org/10.33042/2522-1809-2021-6-166-71-75>
- Sosnytskyi Y. Architectural design of the modern city. *Municipal Economy of Cities*. 2022. №3 (170). P.117–121. DOI: <https://doi.org/10.33042/2522-1809-2022-3170-117-121>
- Sosnytskyi Y. Animated posters: History and genesis. *Proceedings of the National Aviation University. Series: Philosophy. Cultural Studies*. 2024. Vol.40, №2. DOI: <https://doi.org/10.18372/2412-2157.40.19345>
- Sosnytskyi Y. Visual strategies of the social poster in Ukraine. *Baltic Journal of Legal and Social Sciences*. 2024. №4. P.187–194. DOI: <https://doi.org/10.30525/25928813-2024-4-18>

- Sosnytskyi Yu. Соціальний плакат в Україні: від національної ідентичності до глобальних викликів. Knowledge, Education, Law, Management. 2024. №6 (66). P.23–29. DOI: <https://doi.org/10.51647/kelm.2024.6.4>
- Sosnytskyi Y. Semiotics of text-visual communication in Ukrainian social posters: Interplay of signs, symbols, and cultural narratives. Baltic Journal of Legal and Social Sciences. 2025. №1. P.91–98. DOI: <https://doi.org/10.30525/2592-8813-2025-1-10>
- Sosnytskyi Y. Semiotics of text-visual communication in Ukrainian social posters: Interplay of signs, symbols, and cultural narratives. Baltic Journal of Legal and Social Sciences. 2025. №1. P.91–98. DOI: <https://doi.org/10.30525/2592-8813-2025-1-10>
- Sosnytskyi Y. Prospects for the development of Ukrainian higher education in the post-war period. III International Scientific and Practical Conference «Learning & Teaching: in the World after the War». Kharkiv, 8 November 2024. P.265. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13991498>
- Sosnytskyi Y., Borodchenko N. Architectural videomapping as a form of media art in urban space (Архітектурний відеомеппінг як форма медіа-мистецтва в міському просторі). Particularities of art's influence on personality development: Conference proceedings. Riga, 7–8 February 2024. P.79–83. DOI: <https://doi.org/10.30525/9789934-26-402-3-17>
- Sosnytskyi Y., Borodchenko N. Architectural videomapping as a form of media art in urban space (Архітектурний відеомеппінг як форма медіа-мистецтва в міському просторі). Particularities of art's influence on personality development: Conference proceedings. Riga, 7–8 February 2024. P.79–83. DOI: <https://doi.org/10.30525/9789934-26-402-3-17>
- Сосницький Ю. Плакат як інструмент пропаганди в XX столітті. Матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми та перспективи сучасної науки та освіти». Львів, 19–20 листопада 2024. Серія мистецтвознавство. С.74–77. Вилучено з <http://lviv-forum.inf.ua/save/2024/1920.11/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf>
- Сосницький Ю. Плакат як інструмент пропаганди в XX столітті. Матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми та перспективи сучасної науки та освіти». Львів, 19–20 листопада 2024. Серія мистецтвознавство. С.74–77. Вилучено з <http://lviv-forum.inf.ua/save/2024/1920.11/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf>
- Сосницький Ю. Плакат як інструмент пропаганди в XX столітті. Матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми та перспективи сучасної науки та освіти». Львів, 19–20 листопада 2024. Серія мистецтвознавство. С.74–77. Вилучено з <http://lviv-forum.inf.ua/save/2024/1920.11/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf>
- Сосницький Ю. Когнітивні стратегії у дизайні соціального плаката. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції Science in Motion: Classic and Modern Tools and Methods in Scientific Investigations. Vinnytsia, 21 February 2025. P.1272–1274. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.21.02.2025>
- Сосницький Ю. Метафора у візуальному мистецтві: соціальний плакат як засіб сприйняття та впливу. III Міжнародна науково-практична конференція «Інновації в архітектурі, дизайні та мистецтві: до 100-річчя факультету архітектури НАОМА». Київ, 23–24 травня 2024. Секція 3. Мистецтво. С.359–361.
- Сосницький Ю. Метафора у візуальному мистецтві: соціальний плакат як засіб сприйняття та впливу. III Міжнародна науково-практична конференція «Інновації в архітектурі, дизайні та мистецтві: до 100-річчя факультету архітектури НАОМА». Київ, 23–24 травня 2024. Секція 3. Мистецтво. С.359–361. Вилучено з https://kdidpmid.edu.ua/academy/wp-content/uploads/2024/07/2_5208483973453337009.pdf
- Сосницький Ю. Штучний інтелект у створенні соціальних плакатів: когнітивні стратегії та інноваційні можливості. Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми сучасного дизайну». Київ, 04 квітня 2025. Т.1. С.158–161.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Яковець Інна Олександрівна
2. Inna O. Yakovets

Кваліфікація: д. мист., професор, 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5069-5857

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Черкаський державний технологічний університет

Код за ЄДРПОУ: 05390336

Місцезнаходження: бульвар Шевченка, Черкаси, Черкаський р-н., 18006, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Прищенко Світлана Валеріївна
2. Pryschenko Svitlana V.

Кваліфікація: к. т. н., доц., 05.01.03

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02214142

Місцезнаходження: вул. Лаврська 9, Київ, 01015, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Скляренко Наталія Владиславівна
2. Nataliia V. Skliarenko

Кваліфікація: д. мист., професор, 17.00.07**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Луцький національний технічний університет**Код за ЄДРПОУ:** 05477296**Місцезнаходження:** вул. Львівська, Луцьк, Луцький р-н., 43018, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:** 02vn54r74**Рецензенти****VIII. Заключні відомості****Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Савчук Ігор Борисович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Савчук Ігор Борисович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Гуріна Марія Володимирівна

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна